

Offentliggjort d. 31. december 2016

Lempede afgiftsregler ved generationsskifte af virksomheder ©

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

Regeringen har den 19. december 2016 offentliggjort et udkast til et lovforslag om nedsættelse af bo- og gaveafgift ved generationsskifte af familieejede virksomheder.

Med forslaget er det tanken gradvist at reducere gaveafgift og boafgift ved generationsskifte til 5 pct. i 2020 og fremefter. Samtidig foreslås en stramning af den såkaldte pengetankregel.

Regeringens lovudkast om en nedsat gave- eller boafgift er en udmøntning af aftalen herom mellem V-regeringen, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti som et led i finanslovsaftalen for 2016.

Formålet med de foreslåede regler er at sikre de familieejede virksomheder gode rammevilkår i forhold til overdragelse til næste generation ved at lempe afgifterne. Lempelsen vil efter regeringens opfattelse bidrage til at sikre ca. 300.000 arbejdspladser i de familieejede virksomheder, der står foran et generationsskifte de kommende år.

Nedsættelse af afgiften

Efter de gældende regler betales en afgift på 15 pct. af de værdier, der overføres indenfor den nære familie som gave eller arv. Dog er der et bundfradrag ved beregningen af gave-

Offentliggjort d. 31. december 2016

afgift på 61.500 kr. (2016) og 62.900 kr. (2017). På lignende vis er der ved beregningen af boafgift (arveafgift) et bundfradrag på 276.600 kr. (2016) og 282.600 kr. (2017).

Efter lovudkastet er det tanken, at bo- og gaveafgiften skal nedsættes gradvist fra de nævnte 15 pct. til 5 pct. fra 2020 ved overdragelse af en erhvervsvirksomhed. Nedsættelsen vil ske således, at bo- og gaveafgiftssatsen vil udgøre henholdsvis 13 pct. i 2016 og 2017, 7 pct. i 2018, 6 pct. i 2019 og 5 pct. i 2020 og frem.

Videre angives det i lovudkastet, at det er regeringens ambition frem mod 2025 at tage det sidste skridt, således at der ved overdragelse af en virksomhed til næste generation slet ikke skal betales bo- og gaveafgift.

Betingelser

De foreslåede regler om lempelse af gaveafgift og boafgift vil kunne anvendes ved generationsskifte såvel af virksomheder drevet i personligt regi som af virksomheder drevet i selskabsform.

Men en række betingelser skal være opfyldt:

Reel – aktiv virksomhed

Først og fremmest foreslås det at forbeholde de lempede regler til virksomheder, der må anses som ”reelle virksomheder” som modsætning til aktiviteter med karakter af passiv kapitalanbringelse.

Efter lovudkastet opnås dette mål ved at forbeholde de lempede afgiftsregler til generationsskifte af virksomheder, hvor parterne kan anvende reglerne om generationsskifte med skattemæssig succession. Det er med andre ord tanken, at de to regelsæt i denne henseende skal være sammenfaldende, men dog således, at det ikke er nødvendigt rent faktisk at bringe reglerne om succession i anvendelse for at opnår lempelse af afgiften. Endvidere kan der i visse tilfælde opnås afgiftslempelse, uanset der ikke kan ske succes-

Offentliggjort d. 31. december 2016

sion. Dette gælder bl.a. ved udlæg fra et skattefrit dødsbo, samt ved arv og gave til en modtager med hjemsted i udlandet.

Skattemæssig succession betyder, at den latente skattebyrde, der hviler på virksomheden ved salg af denne til handelsværdi, ikke udløses ved generationsskiftet. I stedet overtages skattebyrden af barnet eller medarbejderen m.v., der skattemæssigt indtræder i overdragerens skattemæssige anskaffelsessum og anskaffelsestidspunkt. Skatten forsvinder ikke, men udskydes i en årrække.

Skattebyrden vil først blive udløst, når barnet til sin tid afhænder virksomheden. Er det også til den tid muligt at generationsskifte en virksomhed med skattemæssig succession, kan skattebyrden i princippet overtages af 3. generation etc.

Reglerne om succession kan anvendes, uanset om virksomheden drives i personligt regi eller i selskabsform.

Men successionsreglerne - og dermed nu de foreslåede lempede regler om bo- og gaveafgift - indebærer bl.a., at der skal være tale om reelle, aktive virksomheder.

For virksomheder drevet i selskabsform er det således udelukket at anvende successionsreglerne, hvis selskabets virksomhed i overvejende grad består af, hvad der efter lovforslaget skal anses som ”passiv kapitalanbringelse”. Denne regel betegnes i daglig tale som ”pengetank-reglen”.

Stramning af pengetank-reglen

Efter de hidtil gældende regler er der tale om passiv kapitalanbringelse, hvis enten mindst 50 pct. af selskabets indtægter gennem de seneste 3 år stammer fra udlejning af fast ejendom eller besiddelse af kontanter, værdipapirer eller lignende, eller hvis handelsværdien af selskabets udlejningsejendomme, kontanter, værdipapirer el.lign. gennem de seneste 3 år udgør mindst 50 pct. af handelsværdien af selskabets samlede aktiver.

Offentliggjort d. 31. december 2016

Ved lovudkastet foreslås en stramning af pengetankreglen i form af udvidelse af de aktiver, der skal medregnes som ”passiv kapitalanbringelse”.

Efter lovudkastet skal kriteriet for, om der er tale om pengetankaktiver, fremover være det generelle kriterium, om der er tale om ”passiv kapitalanbringelse”. Herved skal efter bemærkningerne i lovudkastet forstås fast ejendom, kontanter, værdipapirer eller lignende aktiver.

Efter lovudkastet vil det fremover gælde, at besiddelse af fast ejendom, herunder også ubebyggede grunde og ejendomsprojekter, skal medregnes som ”passiv kapitalanbringelse” ved opgørelsen af, om pengetankreglen er opfyldt. Omvendt skal fast ejendom, der ikke har karakter af passiv kapitalanbringelse, ikke medregnes som et pengetankaktiv. Det vil f.eks. være tilfældet for virksomhedens domicilejendom og et typehusfirmas midlertidige udlejning af nyopførte boliger.

De foreslåede ændringer skal bl.a. ses i lyset af Skatterådets nuværende praksis, hvorefter ubebyggede grunde og ejendomsprojekter anses som erhvervsaktiver - og dermed altså som del af en aktiv virksomhed - selv om disse aktiver efter regeringens opfattelse reelt kan sidestilles med udlejningsejendomme.

Man kunne her ønske sig nogle lidt mere klare udmeldinger om, hvorvidt også ubebyggede grund og ejendomsprojekter erhvervet som led i næring, fremadrettet indgår som ”pengetanksaktiver”

Hvem kan overtage virksomheden?

Efter lovudkastet er det endvidere en betingelse for at opnå de foreslåede afgiftslempler, at virksomheden overdrages til virksomhedsejerens børn, børnebørn, oldebørn m.v. eller til stedbørn eller adoptivbørn.

Offentliggjort d. 31. december 2016

Har virksomhedsejeren ikke afkom, kan virksomheden imidlertid overdrages med den lempelige sats til afdødes søskende og disses børn og børnebørn. I disse tilfælde reduceres den hidtil gældende afgiftssats til den i lovudkastet foreslåede lempelige sats.

Forudgående ejerskab

For at imødegå omgåelse af de nye regler angives det i lovudkastet som yderligere betingelser for at anvende de lempelige afgiftsregler, at overdrageren har ejet og aktivt deltaget i ledelsen af den virksomhed, der nu ønskes overdraget.

Det er således yderligere betingelser efter lovudkastet, at:

- 1) gavegiveren har ejet virksomheden det seneste år umiddelbart forud for overdragelsen henholdsvis at afdøde har ejet virksomheden det seneste år umiddelbart forud for dødsfaldet ved ejerskab af en personligt ejet virksomhed eller ved ejerskab af aktier i et selskab, der har ejet virksomheden i den anførte periode, og
- 2) gavegiveren henholdsvis afdøde eller en nærtstående i mindst 1 år af dennes ejer-tid har deltaget aktivt i virksomhedens drift i et ikke uvæsentligt omfang eller ved i en virksomhed i selskabsform at havde deltaget i selskabets ledelse.

Ejerskab efter overdragelsen

Ligeledes for at imødegå omgåelse af de foreslåede lempelige afgiftsregler foreslås i lovudkastet, at gave- eller boafgiften skal forhøjes ved gavemodtageren eller arvingens salg af virksomheden indenfor 3 år efter virksomhedsoverdragelsen.

Efter lovudkastet skal således gælde den regel, at hvis gavemodtageren eller arvingen direkte eller indirekte overdrager hele eller dele af virksomheden eller alle eller nogle af aktierne i det selskab, der ejer virksomheden, vil gaveafgiften henholdsvis boafgiften som udgangspunkt blive forhøjet til 15 pct. Afgiftsforhøjelsen skal dog efter lovudkastet reduceres forholdsmæssigt til den andel af 3-årsperioden, som ikke er udløbet ved gavemodtageren eller arvingens (videre)overdragelse af virksomheden.

Offentliggjort d. 31. december 2016

Det yderligere afgiftstilsvar påhviler den oprindelige gavemodtager henholdsvis arving.

Fra denne værnsregel skal dog efter lovudkastet gælde flere undtagelser:

Skyldes videreoverdragelsen, at den oprindelige gavemodtager eller arving har en livstruende sygdom eller er afgået ved døden, vil der ikke blive tale om forhøjelse af afgiften.

Det samme skal gælde, hvis en gavemodtager videreoverdrager virksomheden til et medlem af den nærmeste familie.

Endelig vil der ikke blive tale om forhøjelse af afgiften, hvis en videreoverdragelse af virksomheden sker ved en skattefri virksomhedsomdannelse eller skattefri omstrukturering, forudsat at der ved virksomhedsomdannelsen eller omstruktureringen ikke sker vederlæggelse med andet end aktier i det modtagende selskab - dvs. at gavemodtageren eller arvingen forbliver den reelle ejer af virksomheden.

Værdiansættelse af virksomheden

Værdiansættelsen af virksomheden har væsentlig betydning for de skatter og afgifter, der udløses ved et generationsskifte, enten ved selve overdragelsen eller senere.

Som ved overdragelse af alle andre aktiver skal virksomheden værdiansættes til handelsværdien. Fastlæggelse af handelsværdien for en virksomhed ved generationsskifte i familieforhold kan imidlertid være vanskelig, da der typisk ikke foreligger købstilbud eller lignende prisindikationer af mere objektiv karakter fra en fremmed. Værdiansættelsen må derfor baseres på et skøn.

Om denne problemstilling anføres i lovudkastets indledende bemærkninger for det første, at det - for at sikre gennemsigtighed og forudberegnelighed for virksomhederne - vil blive tydeliggjort i Skat's egen vejledning, at det er Skat, der skal godtgøre, at en værdi

Offentliggjort d. 31. december 2016

opgjort efter aktie- og goodwillcirkulærene ikke giver et retvisende udtryk for handelsværdien. De her nævnte cirkulærer er udtryk for en standardiseret opgørelse af handelsværdien.

Videre fremgår af lovudkastet, at for mindre virksomheder uden væsentlige immaterielle aktiver kan skønnet som altovervejende hovedregel ske efter aktie- og goodwillcirkulærene. Med denne udtalelse knæses i lovudkastet, at værdiansættelsescirkulæret i disse tilfælde har status som en meget stærk formodningsregel.

Lovudkastet indeholder endvidere flere bemærkninger vedrørende de tilfælde, hvor Skat godtgør, at en værdiansættelse fastsat efter de standardiserede værdiansættelsesregler ikke giver et retvisende udtryk for handelsværdien.

Dels fremgår, at Skat skal foretage et konkret skøn over virksomhedens værdi på et underbygget grundlag ved anvendelse af den/de værdiansættelsesmetoder, der findes bedst egnede under de konkrete omstændigheder.

Og dels, at Skat i sådanne sager skal begrunde det resultat/den værdi, der fastsættes, herunder redegøre for de forudsætninger, der er lagt til grund.

Denne sidste bemærkning har væsentlig retssikkerhedsmæssig betydning for de involverede parter i overdragelsen, da domstolene ved en efterfølgende vurdering af rigtigheden af Skat's skøn kun vil tilsidesætte et sådant skøn, hvis skønnet er udøvet på et forkert grundlag eller har ført til et åbenbart urimeligt resultat. For skatteyderens muligheder for at godtgøre, at Skat's skøn er udøvet på et forkert grundlag, har det selvsagt væsentlig betydning, at det står klart, hvilke forudsætninger skønnet er udøvet på.

Gavemodtager eller arving bosat i udlandet

Det er også muligt at anvende de lempelige afgiftsregler, hvis gavemodtageren eller arvingen har bopæl i udlandet.

Offentliggjort d. 31. december 2016

Men hvis gavemodtageren eller arvingen ikke har hjemsted i et land, der er omfattet af internationale aftaler om administrativ bistand i skattesager, er det en betingelse for at opnå de foreslåede afgiftslempelser, at der stilles sikkerhed overfor Skat for en eventuel forhøjelse af afgiften som beskrevet ovenfor.

Sikkerheden skal stå i passende forhold til det eventuelle forhøjelsesbeløb og kan stilles i form af aktier, obligationer, der er optaget til handel på et reguleret marked, bankgaranti eller anden betryggende sikkerhed.

Er situationen den, at gavemodtageren eller arvingen har hjemsted i et land, der er omfattet af internationale aftaler om administrativ bistand i skattesager, og flytter gavemodtageren eller arvingen efterfølgende til et land, der ikke er omfattet af en sådan aftale, forhøjes boafgiften, medmindre der stilles betryggende sikkerhed.

Ikrafttrædelse

Efter det foreliggende lovudkast er det tanken, at de foreslåede afgiftslempelser som udgangspunkt skal finde anvendelse for gaveoverdragelser, der har fundet sted fra den 1. januar 2016 eller senere og for arv efter personer, der er afdøde ved døden den 1. januar 2016 eller senere. Men de betingelser, der stilles i lovudkastet for at opnå den lavere gave- eller boafgift, herunder de foreslåede, skærpede krav efter pengetank-reglen, skal efter lovudkastet være opfyldt også for overdragelser, der er foretaget tidligere i 2016.

For allerede betalte afgifter kan der på parternes anmodning ske genoptagelse af en eventuel afgiftsberegning foretaget efter de hidtil gældende regler.

Konsekvenser

Det ligger i sagens natur, at de foreslåede regler vil gøre et generationsskifte mere attraktivt for de berørte familier - det fremmer selvsagt offerviljen hos den ældre generation, at familieformue i form af en virksomhed i relation til gave- og boafgift kan overdrages

Offentliggjort d. 31. december 2016

stort set gratis. I modsætning til, hvad der gælder for skatter, er afgiftsbetalingen således ikke udskudt, men bortfalder helt.

Vælger den yngre generation efter 3 år at sælge virksomheden, vil familien have sparet gave- eller boafgift af den del af familieformuen, der oprindeligt var en virksomhed.

— o —